

Významné osobnosti naší univerzity

Prof. PhDr. Otakar Levý

* 3.10.1896 Uherské Hradiště – † 7.10.1946 Brno

Zadáte-li do elektronického katalogu knihovny filozofické fakulty jméno Otakar Levý, obrazovka obratem poskytne osm položek, které ve zkratce představí tohoto význačného literárního historika a překladatele. Je možná méně známý než jeho syn doc. Jiří Levý, nicméně i krátký vhled do otcova odkazu, naznačuje cestu, kterou se jeho syn vydal.

Otakar Levý se narodil v Uherském Hradišti, kde v roce 1915 maturoval. Romanistiku vystudoval na Karlově univerzitě v Praze (1918–1920) a na univerzitě ve francouzském Dijonu. Od roku 1922 do roku 1940 působil jako středoškolský profesor na nejrůznějších gymnáziích mladé Československé republiky: krátce v Roudnici, pak Košicích (1922–1930), v Bratislavě (1930–1939) a v Praze (1939–1940). Souběžně vyučoval jako soukromý docent na Filozofické fakultě Univerzity Komenského v Bratislavě (1933–1939) a na Masarykově univerzitě v Brně, kde se krátce před uzavřením českých vysokých škol stal roku 1939 mimořádným a po válce v roce 1945 řádným profesorem francouzské literatury. O jeho židovských kořenech životopisné údaje nehovoří. Lze je nicméně vyčíst z několika údajů: ukončení gymnaziální kariéry v roce 1940 a pak – od února do května 1945 – internace v Terezíně, která byla sice krátká, avšak výrazně zhoršila jeho zdravotní stav a srdeční obtíže. Ty ukrátkaly i jeho návrat na Filozofickou fakultu Masarykovy univerzity.

Jeho stěžejní dílo, čtyřsetstránková monografie *Baudelaire, jeho estetika a technika*, vyšlo posmrtně roku 1947 péčí Otakara Nováka a jeho pražského kolegy Josefa Kopala jako 45. svazek Spisů Filozofické

fakulty Masarykovy univerzity. Člení se na dva díly – „Baudelairova estetika“ a „Baudelairova technika“, které můžeme číst nejen jako zcela základní poučení o otcí básnického modernismu, ale i jako skvělou metodologickou ukázkou provázanosti analýzy výrazu a významu při traktování literárních textů. Předstupněm této celoživotní baudelairovké práce je monografie *Afred de Vigny* (Praha, Alois Srdce, 1929, 345 s.), k níž předmluvu napsal F. X. Šalda. Vedle prvních dvou literárně historických kapitol zaujmou především následující části věnované estetice a vzbábám mezi Vignyho básnickými postupy a tím, co najdeme u Baudelaira, Leconta de Lisle, Verhaerena, Moréase, Mallarméa: Vigny se náhle vyjeví v novém světle jako předchůdce

synestezie, lartpoumlartismu, symbolismu. Zmiňme ještě další literárně historické práce Otakara Levého: *Básnické dílo F. Villona* (1932) a *Básnické povídky Marie de France* (1935). Ukazují, že vedle romantismu a modernismu ho lákal i bohatý francouzský středověk.

Neméně plodná je překladatelská činnost Otakara Levého. Letmý pohled do katalogů ukáže opakovaně vydávanou stálici: Stendhalův román *Červený a černý* (Praha, Alois Srdce 1920), jehož 6. vydání (Praha, SNKLHU 1958), přepracoval a poznámkami opatřil Jiří Levý. Poslední vydání tohoto překladu je z roku 2009. Vedle Stendhala patřil k překládaným autorům Gustave

Flaubert (*Listy lásky: výběr z korespondence s paní X, Tanec mrtvých, Rozhovory o umění, Bohu, životě a lidstvu*), Joris-Karl Huysmans (*Tam dole*), André Gide (*Oscar Wilde in memoriam*). Z literárně kritických překladů zaujme *Charles Baudelaire* od Théophile Gautiera (naposledy Praha, Kra 1995).

Otakar Levý je pochován na brněnském Ústředním hřbitově v rodinném hrobě.

Petr Kyloušek

Fotografie – Autor: Radka.leva – Vlastní dílo, CC BY-SA 3.0, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=18911650>

Jiří Levý – humanista (1926–1967)

Devadesáté výročí od narození předčasně zesnulého Jiřího Levého, docenta brněnské filozofické fakulty, nám nabízí nejen

možnost připomenout jeho mimořádné postavení ve světě české translatoologie i literární vědy, ale i potřebný odstup pro jeho hodnocení v nadnárodní perspektivě. Důvodem k tomu je mimo jiné pozornost, již současná teorie překladu věnuje Levému při hledání teoretického zázemí. Zběžný pohled zpět na jeho dílo nám však ukazuje, že je odkaz Levého vzhledem k jeho mezinárodnímu významu coby vědce a teoretika překladu v jeho původním prostředí nedocenen. Zatím totiž neexistuje ani kritické vydání jeho textů ani soustavnější kritické zhodnocení jeho teoretických východisek. Navíc se zdá, že na akademické půdě je jeho dílo až na občasné výjimky opomíjeno – každoroční Cena Jiřího Levého Obce překladatelů se jeví jako jediná pravidelná připomínka jeho osobnosti v republice.

Je snad zbytečné zde připomínat jeho dlouhodobý výzkum v oblasti českého překladatelství a versologie, který vyvrcholil vznikem dvou disertačních prací, souboru studií *Česká teorie překladu* (1957) jako i průkopnické studie *Umění překladu* (1963), jejíž publikační historie představu-